

Näringsdepartementet

Post- och telestyrelsen

Box 5398

102 49 Stockholm

Uppdrag att upphandla grundläggande betaltjänster

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Post- och telestyrelsen (PTS) att upphandla grundläggande betaltjänster i enlighet med förslagen i propositionen 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster avseende tjänsterna betalningsförmedling, kontantuttag samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. Upphandlingen ska genomföras med verkan från och med den 1 juli 2008, dvs. avtalen ska där så krävs kunna börja gälla från och med detta datum.

Utgifterna för de enligt uppdraget upphandlade tjänsterna ska belasta anslag 37:3 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer. Medlen ska betalas ut till PTS av Regeringskansliet (Näringsdepartementet) efter rekvisition.

PTS ökade förvaltningskostnader till följd av uppdraget beräknas uppgå till högst tre miljoner kronor för 2008. Kostnaderna ska finansieras inom ramen för de medel som hittills avsatts för ersättning till Posten AB (publ) för grundläggande kassaservice (anslag 37:3, utgiftsområde 22). Myndighetens kostnader ska avse förberedelser inför upphandlingen samt genomförande av upphandlingen. För 2007 hanteras PTS kostnader med anledning av uppdraget inom befintliga ramar.

Ärendet

Frågan om statens ansvar för grundläggande betaltjänster har varit föremål för utredning (dir. 2003:117) av Post- och kassaserviceutredningen som i maj 2004 lämnade delbetänkandet Samhällets behov av betaltjänster (SOU 2004:52). Under 2006 gjorde PTS på regeringens uppdrag (N2006/1746/ITP) en kartläggning och analys av tillgången till kassaservice. Näringsdepartementet har därefter upprättat promemorian Statens ansvar för vissa betaltjänster

(N2007/1398/ITP) som behandlar frågan om statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna samt tillhandahållandet av dessa. Promemorian har remitterats.

Propositionen 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster överlämnades till riksdagen den 15 mars 2007. Regeringen föreslår i propositionen att lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice upphävs per den 31 december 2008 och att Posten får påbörja en avveckling av kassaserviceverksamheten tidigast från och med den 1 juli 2008. Vidare föreslås att den grundläggande kassaservicen som idag tillhandahålls av Posten AB genom Svensk Kassaservice AB bör ersättas av ett statligt åtagande att tillhandahålla grundläggande betaltjänster genom att tjänsterna upphandlas. Dessutom föreslås länsstyrelserna få i uppgift att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. Riksdagen har antagit propositionen den 14 juni 2007 (prop. 2006/07:55, bet. 2006/07:TU16, rskr. 2006/07:205).

Uppdraget

Av propositionen 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster framgår vad staten förväntar sig för resultat av den aktuella upphandlingen, men regeringen vill dock göra vissa förtydliganden och samtidigt särskilt framhålla följande.

Statens ansvar för de grundläggande betaltjänsterna avser de orter och den landsbygd där behovet av alla eller någon av de grundläggande betaltjänsterna, dvs. betalningsförmedling, kontantuttag eller dagskassahantering för näringsidkare och ideella föreningar, inte tillgodoses av marknaden. En urvalsgrund för vilka orter som kan komma ifråga kan vara där Posten AB idag bedriver kassaserviceverksamhet och där det saknas andra alternativ. Enligt aktuella uppskattningar rör det sig om mindre än 150 orter. Därutöver finns det ett antal landsbygdsområden som kan vara aktuella för upphandling.

Vid bedömningen av den lokala servicen och servicebehovet bör PTS inför upphandlingen inhämta synpunkter från länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan eller samverkansorgan samt även de kommuner som har tecknat lokala utvecklingsavtal. PTS bör ta del av kunskap från det arbete som bedrivs med de lokala utvecklingsprogrammen för kommersiell service samt det statistiska material om serviceslag som finns hos centrala myndigheter och regionala organ.

Den upphandlande enheten måste i varje enskilt fall göra en bedömning av om det finns behov av betaltjänster, och i så fall vilka, som staten bör svara för. Vid den avvägningen bör det också kunna vägas in om t.ex. tjänsteutbudet har ökat i en annan närbelägen ort. Det måste dock alltid, och i varje enskilt fall, ske en noggrann avvägning mellan de ibland motstående intressena, dvs. statens kostnader för att upphandla

grundläggande betaltjänster och det övergripande målet att människor och företag i hela landet ska ha tillgång till såväl kommersiell som offentlig service i tillräcklig omfattning. Upphandling ska ske utifrån en kartläggning av de orter och den landsbygd som ska omfattas av statens ansvar för tillgången till grundläggande betaltjänster.

För att det system som tillskapas genom upphandling ska bli flexibelt, erbjuda bra service och samtidigt på ett effektivt sätt utnyttja samhällets övriga infrastruktur bör de kontrakt som upphandlas avse en väl avvägd period. Avtalsperioden måste självklart anpassas efter vilken typ av tjänst som upphandlas men ska inte överstiga fyra år inklusive eventuell förlängning.

När det särskilt gäller upphandling av tjänsten betalningsförmedling begränsas den enligt propositionen till aktörer som har Finansinspektionens tillstånd enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse. Detta krav anses nödvändigt för att säkerställa att den som får uppdraget att tillhandahålla denna tjänst på uppdrag av staten uppfyller nödvändiga krav på säkerhet. Upphandlingen bör emellertid utformas på ett sätt som främjar flexibla lösningar, nyttjar befintlig serviceinfrastruktur och som möjliggör sådant samarbete som Svensk Kassaservice AB hittills bedrivit med lokala partner och ombud.

EU:s nya regler på området för betalningsförmedling, som återfinns i Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on payment services in the internal market and amending Directives 97/7/EC, 2000/12/EC and 2002/65/EC, ska vara genomförda i svensk rätt senast den 1 november 2009. Det kommer då att finnas flera olika kategorier av tillhandahållare varigenom en del av dem som idag är verksamma med betalningsförmedling utesluts. Upphandlingar som sker efter att direktivet har införlivats i svensk rätt ska naturligtvis ske enligt då gällande regler.

Skälen för regeringens beslut

Statens ansvar har hittills omfattat en rikstäckande tillgång till grundläggande kassaservice enligt lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice. Denna tjänst ska nu ersättas med ett flexiblare system som bättre svarar mot samhällets behov. Som framförts i propositionen 2006/07:55 Statens ansvar för vissa betaltjänster, gör regeringen bedömningen att efterfrågan på tjänsterna successivt kommer att minska. Enligt det politiska mål som beslutats ska alla i samhället ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. De tjänster som ur ett samhällsperspektiv bedömts vara de viktigaste är betalningsförmedling, kontantuttag samt hantering av dagskassar för näringsidkare och ideella föreningar.

Regeringen bedömer att övergången från rikstäckande kassaservice till att låta nya lösningar växa fram på betaltjänstmarknaden i kombination med ett begränsat statligt åtagande kommer att innebära minskade kostnader för staten.

På regeringens vägnar

Åsa Torstensson

Eva Samanta

Kopia till

Internrevisionen SB
Finansdepartementet/BA, SF
Näringsdepartementet/RS, SÄ, MK, ADM, RT
Integrations- och jämställdhetsdepartementet/KO
Regeringskansliets Förvaltningsavdelning, RK Ekonomi
Trafikutskottet, Riksdagen
Riksrevisionen
Riksgäldskontoret
Finansinspektionen
Ekonomistyrningsverket
Konkurrensverket
Glesbygdverket
Konsumentverket
Länsstyrelsen i Dalarnas län